

fra Grundlovens Standpunkt, Betragtninger fra Gæsternes Moralitets Standpunkt osv. kunne være gode nok til sin Tid og til sin Brug, men naar Spørgsmaalet er, om en Fæster skal kjøbe eller ikke, saa lægger han alle slige Hensyn tilside, saa sætter han sig rolig ned og overveier, om han efter de forhaandenværende Omstændigheder gjør rigtigt i at kjøbe eller ikke, og naar han kommer til det Resultat, at han gjør bedst i at afvente Tiden noget endnu, og at, om end Forholdene ere gunstige, kunne de maaffe blive endnu gunstigere, saa kjøber han ikke, og Følgen deraf er, at Selveiendom ikke fremmes, og man faaer netop ved sine egne Bestræbelser Anledning til at reise nye Klager og at anbringe nyt og stærkere Tryk end det, man allerede har anbragt. Maalet naaes altsaa ikke, idetmindste ingenlunde i det Omfang, som man havde ventet, og ganske vist heller ikke i det Omfang, hvori det vilde være naaet, hvis man havde ladet Sagen gaa sin jevne, rolige Gang. Jeg har derfor besluttet mig til at stille mig paa et fast Standpunkt overfor alle disse Bestræbelser: jeg siger Nei til dem alle. Det, jeg skal stemme for nu, saaledes som Sagen foreligger, skal være den endelige Afgjørelse af Fæstespørgsmaalet; Andet vil jeg ikke gaa ind paa. Alle disse Smaalove, der skulle — jeg kunde fristes til at sige drille, lad mig dog hellere sige trykke til — at sælge, vil jeg aldeles ikke gaa ind paa. Vi have jo Erfaring for, at Fæstegodset baade nu for Diebliffet og i en længere Aarrække tilbage har været i en meget raff Overgang til Selveiendom. Jeg henviser til den Betænkning, som dette Things Udvalg afgav ifjor, hvoraf de ærede Medlemmer ville se, at siden Aaret 1835, da Fæstegodset udgjorde 137,000 Edr. Hartkorn og indtil Begyndelsen af forrige Aar, da det udgjorde 46,000 Edr. Hartkorn, er der foregaaet en overordenlig raff Overgang til Selveiendom. Vi have nu kun noget over 40,000 Edr. Hartkorn tilbage, og den ældre Lovgivning har paa to Aaader modtaget meget vigtige Supplementer, nemlig med Hensyn til Fæstevæsenet i Loven af 1861 og med Hensyn til Vortforpagninger i Loven af 25de Juni 1870; derfor er der nu ikke Grund til at foretage hyderligere

Forandringer eller — om man vil — Forbedringer i Fæstelovgivningen. Kan man ikke paa det Grundlag, der nu er tilstede, imødesæ en tilfredsstillende Opfyldelse af det almindelig nærvede Duffe om Fæstevæsenets Overgang til Selveiendom, da bør Bestræbelsen være rettet hen paa, at det sker ved een Lov. — Nu møder man imidlertid den Betragtning, at Landstinget ifjor har udtalt sig imod ved Lov at fastslaa Fæstes Overgang til Selveiendom, og jeg fristes til nu udsørligere at dvæle derved, eftersom jeg har set, at man paa andre Steder — og det hos Folk, som pleie at se sig godt for — har opfattet, hvad der ifjor foregik i Landstinget, paa denne Maade. Det er nemlig en fuldstændig Misforstaaelse. Maa det være mig tilladt i Kort-hed at minde om, hvad der foregik her ifjor i den Anledning. Fra det andet Thing oversendtes os et Forslag til Lov om Fæstes Overgang til Selveiendom. Angaaende dette Forslag blev der nedsat et Udvalg, og dette Udvalgs Flertal var enigt om, at det foreliggende Lovforslag ikke egnede sig til at løse Spørgsmaalet. Man indvendte navnlig tre Ting derimod, for det Første da det, at Forslaget var affattet saaledes, at det ikke var ganske tydeligt, om der dog ikke anerkjendtes en Medetendomsret for Fæsterne, idet der tillagdes dem $\frac{1}{4}$ af Auktionssummen for de solgte Fæstegaarde. Man indvendte for det Andet, at Forslaget opstillede Betingelser for den Udbetaling, der skulde gjøres paa Gaarden, som ikke kunde billiges, og som vilde komme i Strid med Pantekreditørernes velbegrundede Rettigheder. Man indvendte for det Tredie imod dette Forslag, at det hed et Forslag til Fæstes Overgang til Selveiendom, men i Grunden ikke var et saadant, eftersom det under visse Betingelser tilstede Fæstets Bedbliven. Det store Flertal af Udvalget var derfor enigt om, at det da foreliggende Forslag ikke egnede sig til at løse Opgaven. Men nu indræbte der en Dissens mellem Flertallets Medlemmer; alle Medlemmer udtalte sig med Bestemthed om, at Lovgivningsmagten ikke burde „lægge Hænderne i Skjødet" i denne Henseende — saaledes staaer det i Betænkningen —, men et Flertal antydede i